

1. Денисевич О. Асоціативне поле слова-стимулу «газета» в мовній картині світу українців. *Вісник Книжкової палати*. 2018. № 8. С. 29 – 31.
2. Селіванова О. О. Мовні засоби репрезентації стратегічних програм українському рекламному теледискурсі. *Українська журналістика: умови формування та перспективи розвитку*. Черкаси, 2007. С. 234 – 240.
3. Спиридонова Л. К. Асоціативний експеримент як засіб дослідження образу світу. *Наука і освіта*. 2015. № 1. С. 152 – 158.

**Тимошук Єва,**  
Тернопільський національний педагогічний університет  
імені Володимира Гнатюка,  
Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент  
Бачинська Галина Василівна

### **ОНОМАСТИЧНИЙ ПРОСТІР РОМАНУ МАРЕКА КРАЄВСЬКОГО «ЕРИНІЇ»**

Мова художнього тексту є органічною єдністю виражальних засобів, до яких належать і оніми. Використання пропріальної лексики у творах художньої літератури є мистецьким процесом. Всі назви у текстах вживаються з певною стилістичною метою і безпосередньо пов'язані з літературним текстом. У творі власні назви є виразниками того особливого світу, який автор створює на сторінках тексту.

Власні назви у художніх творах є об'єктом дослідження багатьох науковців. Активно працюють у царині літературної ономастики такі науковці: Л. Белей, В. Калінкін, Г. Калінкін, Ю. Карпенко, Т. Крупеньова, Т. Немировська, Е. Боева та ін.

Предметом нашого дослідження є онімний простір роману Марека Краєвського «Еринії» Марек Краєвський — відомий польський письменник, філолог-класик, доктор гуманітарних наук, автор детективних романів. Його книги стали популярними не лише в Польщі, але й за кордоном, і перекладені багатьма мовами, у тому числі й українською. У романі "Еринії Краєвський переносить читача в повоєнний Вроцлав 1950-х років, де колишній комісар львівської поліції Едвард Попельський, позбавлений роботи через політичні чистки, намагається знайти своє місце в новій реальності. Він працює вчителем математики, але його спокійне життя переривається, коли його просять допомогти в розслідуванні серії жорстоких вбивств дітей. Використання власних назв у творі є одним із засобів змалювання та розкриття змісту твору. Вже сама назва роману "Еринії" відсилає читача до давньогрецьких богинь помсти, що підкреслює атмосферу фатальності та неминучості покарання, яка пронизує весь твір.

Оніми у творах Краєвського мають часто символічне значення і виконують стилістичну функцію. Персонажі у творі «Еринії» наділені цікавими та влучними іменами, які відображають їхні характери, статуси або історії.

Загалом, імена, які підбирає Краєвський, використовуються з метою виділення особливостей персонажів та збагачення сюжету. Вони додають символічний і емоційний потенціал і допомагають читачеві краще розуміти і сприймати історію. Об'єктом дослідження є структурні моделі антропонімів, особливості їхнього використання, їх семантика та стилістична функція у створенні художнього мікросвіту.

Важливе місце у системі літературних онімів роману посідають антропоніми – власні найменування персонажів. Цей клас онімної лексики є найуживанішим, і це – закономірне явище, оскільки в епіцентрі будь-якого художнього твору завжди перебуває людина. У цілому онімна лексика у творі не є рідкісним явищем. Тут представлені імена та прізвища людей, прізвиська, топоніми, ергоніми та інші класи пропріальної лексики, кожен з яких відіграє певну смислотворчу функцію. Однак найчисельніше у романі представлені імена та прізвища людей. У кожен антропонім письменник вкладає глибокий зміст, своє тлумачення. Усі вони у творі несуть у собі багато інформації про своїх носіїв, демонструють часові, соціальні, вікові та просторові ознаки. Імена, так би мовити, характеризують персонажів, розкривають їхній світогляд, емоції, почуття та взаємовідносини.

За структурними характеристиками автор використовує од.ночленні та двочленні номінації.

Одночленні антропоніми було представлено 67 іменними утвореннями. З них 20 одиниць становлять жіночі імена та 47 чоловічих. Також у творі наявні 47 прізвищ різного походження.

Ім'я(англ. name, нім. Vorname) – вид антропоніма, індивідуальне, персональне ім'я людини, надане їй при хрещенні або лише при записі в ЗАГСІ, як це було в радянський період, а в рідкісних випадках у дорослому віці (при зміні імені); ім'я може бути вживане в офіційній повній і неофіційній скороченій формі, напр.: Владислав – Влад, Дарія – Дара, Михайло – Мих, Ростислав – Рос та ін.; вживаються ще терміни: ім'я алегоричне (див.), аугментативне (див.), календарне (див.), канонічне (див.), модне (див.), рідкісне (див.), традиційне (див.), чернече (див.) та ін. [1, с. 95]

Важливість імені як однієї з категорій онімів є значною. Імена служать як мітки або ідентифікатори для осіб. Вони відіграють важливу роль у комунікації, дозволяючи нам виокремлювати конкретні об'єкти і відрізняти їх від інших. Імена

несуть насамперед особисте, культурне й історичне значення. Вони можуть відображати культурні традиції, родинну лінію, релігійні вірування. Імена також можуть викликати емоції, передавати ідентичність і формувати наше сприйняття людей чи речей. В цілому, імена є важливою складовою мови та комунікації. Вони надають рамки для розуміння та орієнтування у світі, сприяючи впізнаваності, індивідуальності та соціальній єдності особистості.

Персонажі в творах пана Марека також мають цікаві та влучні імена, які відображають їхні характери, статуси або є свідченням цікавих історій.

Загалом, імена, які підбирає Краєвський, використовуються з метою підкреслення особливостей персонажів та збагачення сюжету. Вони додають символічний і емоційний шар до його літературних творів і допомагають читачеві краще розуміти і сприймати історію.

Насамперед слід звернути увагу на те, що у творі наявні імена, які є вживаними на території Польщі, проте, оскільки події відбуваються у повоєнному Львові, зустрічаються й імена українського, німецького, а також і єврейського походження. Найчастотнішими у романі є жіночі імена латинського походження: Анжеліка, Антоніна, Патриція, Пелагія; грецького: Зофія, Ірена, Леокадія, Стефанія, Тісіфона; єврейського: Ганна, Естера; німецького: Берта, Вільгеміна, Ядвіга.

У романі Марека Краєвського "Еринії" прізвища відіграють важливу символічну, культурну та характерологічну роль, що підсилює атмосферу твору й глибше розкриває персонажів. Прізвища у творі є індикатором національної приналежності та культурного контексту, оскільки роман розгортається у повоєнному Вроцлаві, місті з багатонаціональним минулим (німці, поляки, євреї, українці). Прізвища героїв часто вказують на: етнічне походження (напр. німецькі (Вінтер, Дорн), єврейські (Зюдгофф, Кацнельсон), польські (Кшижановський, П'ясецький, Велкополян, Пірожек, Мразек). На походження того чи іншого прізвища автор часто наголошує, напр.: «Першим журналістом, який підійшов до Попельського, був Консанти Мразек зі „Слова польського”» [2, с.14]. Марек Краєвський часто обирає промовисті прізвища, які натякають на риси характеру, вони можуть бути пов'язані зі страхом, жорстокістю, владою: Пинач, Питка; вказують на зовнішній вигляд: Лисий, Півтораніс, Чубатий, Зубик, напр.: «Тоді повернувся до своєї спальні, удаючи, що не бачить запитливих поглядів Леокадії й великих, сповнених цікавості, очей відданої Ганни Півтораніс, їхньої багатолітньої служниці» [2, с.12], «— Ви боїтеся заворушень на національному ґрунті? — Чубатий з «Діла» порушив делікатне питання» [2, с.14]. Автор часто використовує

відтопонімні утворення: ): Єзерський (< пол. jezioro (озеро)), Підгірний(< село Підгір'я), Сокальський (< місто Сокаль), напр.: «Скерувати підозрюваного на психіатричне обстеження. Єзерський» [2, с.27]. Зустрічаємо у досліджуваному матеріалі і анімалонімичні прізвиська: Котович (< кіт), Козик (< коза), Вільк (< пол. wilk (вовк)), напр. «— Марцелій Вільк тут проживає? — Комісар не знижував голосу.» [2, с.90].

Антропоніми в досліджуваному творі — це не просто формальність, а важливий інструмент, за допомогою якого Марек Краєвський формує характери, підкреслює ідею твору, створює атмосферу і впливає на сприйняття читачем. Їхня роль є багатогранною і значущою. Вони не просто позначають персонажів, а виконують важливі художні, стилістичні, символічні та психологічні функції. Вони слугують засобом створення часового контексту, соціальних, вікових та просторових характеристик. М. Краєвський за допомогою пропріативів показує наскільки багатим на етнічні спільноти був Львів у післявоєнний час. Крім того, можемо зробити висновок про неабияку ерудицію письменника не лише у літературі, а й в історії.

### **Список використаної літератури**

1. Бучко, Д. Г. Словник української ономастичної термінології. Ранок-НТ. 2012. 255 с.
2. Краєвський М. Еринії. Видавництво: Урбіно, 2013. 225 с.
3. Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей. Словник-довідник. За ред. В. М. Русанівського; НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. Київ: Наукова думка, 2005. 334 с.

*Ірина Туманова,*  
Державний податковий університет;  
Науковий керівник: доктор наук із соціальних комунікацій, професор  
Гиріна Тетяна Сергіївна

### **РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПОШИРЕННІ ТА НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ ФЕЙКОВИХ ПОВІДОМЛЕНЬ**

У сучасному інформаційному суспільстві соціальні мережі стали невіддільною частиною щоденного комунікативного простору мільйонів людей. Завдяки швидкості поширення контенту, візуальній привабливості, інтерактивності та персоналізованих алгоритмах видачі новин, ці платформи стали не лише каналами для обміну думками, а й потужним засобом формування